

PARTER

Klagande

Daniel Henrixon
Ryssbyvägen 30 A
395 93 Rockneby

Motpart

Länsstyrelsen i Kalmar län
391 86 Kalmar

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen, miljöprövningsdelegationen, i Kalmar läns beslut den 21 april 2020
i ärende nr 551-9871-17, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till djurhållning på fastigheten Bröttorp 1:1, Kalmar kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen ändrar tidsintervallet för markkartering i villkor 15 till minst vart tionde år.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet av villkor 18.
-

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län lämnade i beslut den 21 april 2020, dnr 551-9871-17, Daniel Henrixon tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (MB) till anläggning för djurhållning på fastigheten Bröttorp 1:1 i Kalmar kommun.

För tillståndet föreskrevs bland annat följande villkor:

7. *Gödsling på egen och arrenderad mark i fosforklass V ska begränsas till högst 15 kg fosfor per hektar och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år. Gödsling på egen och arrenderad mark i fosforklass V och där fosformättnadsgraden i matjorden överstiger 30 procent ska begränsas till högst 10 kg fosfor per ha och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år.*
15. *Markkartering på egen och arrenderad mark ska genomföras minst vart sjunde år. Analys ska göras av åtminstone pH, P-AL, K-AL, Ca-AL, Fe-AL, Al-AL. Beräkning ska ske av jordens sorptionskapacitet (PSC) och fosformättnadsgrad. Markkarteringen ska genomföras enligt gängse riktlinjer och redovisas till tillsynsmyndigheten.*
16. *En växtnäringsbalans för verksamheten avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.*
18. *Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än vad som anges nedan.*
 - 50 dB(A) vardagar måndag – fredag kl. 06.00 – 18.00.
 - 40 dB(A) kl. 22.00 – 06.00
 - 45 dB(A) övrig tid

Högsta momentana ljudnivå mellan kl. 22.00 – 06.00 får inte överstiga 55 dB(A).

Efterlevnaden ska kontrolleras genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska beräknas för olika drifttillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet. Efterlevnaden ska också kontrolleras efter tillsynsmyndighetens begäran.

20. *För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.*

Daniel Henrixon har nu överklagat villkor 15 och 18 i MPD:s beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Daniel Henrixon har yrkat att villkor 15 ska ändras så att markkarteringen ska ske minst vart tionde år samt att sista stycket i villkor 18 ska ändras till följande lydelse:

Efterlevnaden ska kontrolleras på tillsynsmyndighetens begäran, genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska beräknas för olika drifttillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet.

Till stöd för yrkandena har Daniel Henrixon anfört i huvudsak följande.

Villkor 15

Villkor 7 bidrar till att fosforhalten på jordar i fosforklass V kontinuerligt kommer att minska, eftersom bortförelsen av fosfor med skördarna kommer att vara högre än tillförelsen. Tillförelsen baseras enligt villkor 7 på fosforklasser. Gården har 583 ha egen och arrenderad spridningsareal, varav 231 ha i P-klass V och resterande i lägre klasser. Detta genererar årligen följande fosfortillförelse:

Spridning enligt lag:	352 ha x 22 kg =	7 744 kg P
231 ha i klass V enligt villkor 7:	48 ha x 15 kg =	720 kg P
	183 ha x 10 kg =	1 830 kg P
Summa:		10 294 kg P

Beräkning av bortförelsen enligt Jordbruksverkets program VERA:

<u>Odling</u>	<u>Avkastning, ton/ha</u>	<u>Motsv. kg P/ha</u>	<u>Bortförelse, kg P</u>
60 ha höstraps	4	28	1 680
109 ha höstvet	9	24	2 616
100 ha höstvet	8	21	2 100
106 ha rågvete	7	18	1 908
71 ha fodermajs	14	37	2 627
52 ha åkerbönor	5	20	1 040
16 ha ärter	4	17	272
26 ha höstkorn	6	15	390
43 ha vall	6	14	602
Summa bortförelse			13 235

Växtodlingen innebär således ett tärande på markens förråd av fosfor med 2 941 kg per år totalt, motsvarande 5 kg P/ha.

Det normala provtagningsintervallet mellan markkarteringar är tio år. Jordbruksverket har i ett annat fall i Kalmartrakten gjort bedömningen att normalt tidsintervall på tio år mellan markkarteringarna i kombination med aktuell växtodlingsplan och regelbundna växtnäringsbalanser tillgodoser såväl produktionsmässiga som miljömässiga krav. Miljööverdomstolen följde i dom i mål M 8065-09 Jordbruksverkets bedömning och fastställde att en ny markkarta behövde upprättas vart tionde år (istället för vart sjunde). Varje år upprättas växtodlingsplaner med hjälp av en växtodlingsrådgivare och växtnäringsbalanser räknas vart tredje år. Utifrån de förutsättningarna finns det inga fördelar med att markkartera oftare än vart tionde år, utan en gödselgiva kan säkerställas vid normalt markkarteringsintervall.

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för mark och miljö, har i publikationen "*Effekter av åtgärder mot fosforförluster från jordbruksmark och åtgärdsutrymme*" sammanställt de nyaste forskningsresultaten och rönen gällande fosforförluster. Där anges att begränsning av fosforgivor på jordar med höga P-halter leder till långsiktiga effekter. Tidshorisonten är dock mycket lång och mätbara effekter på kortare sikt är svåra att uppnå (se andra och tredje stycket på s. 12 i publikationen). Eftersom effekterna av minskad fosforgödsling inte säkert går att se på kort sikt, är markkarteringar med motsvarande beräkningar av fosformättnadsgraden vart tionde år fullständigt tillräckliga för att övervaka markens fosforstatus. Det finns ingen anledning att ha kortare karteringsintervaller.

Villkor 18

Villkoret kan tolkas som att bullermätningar måste genomföras oavsett om det finns risk för att värden överskrids eller inte. Bullermätningar är mycket sällan nödvändiga inom lantbruk. Andra tillståndspliktiga lantbruksverksamheter har fått tillstånd med villkor om att bullernivåerna endast ska kontrolleras på tillsynsmyndighetens begäran. Vid strikt tolkning är villkoren strängare än i andra tillstånd, utan nödvändighet eller klagomål från omgivningen. Villkor för jämförbara verksamheter och

liknande förhållanden borde vara lika. Det borde klart framgå att tillsynsmyndigheten ska avgöra om och när en mätning behövs.

Länsstyrelsen i Kalmar län har bestritt ändring av de överklagade villkoren och anført i huvudsak följande.

Villkor 15

Det är viktigt att ha kunskap om markens växtnäringstillstånd och kontrollera att halterna sjunker kontinuerligt. Det är även angeläget att säkerställa att arealer som har lägre fosforklasser inte gödslas upp onödigt mycket. Det går snabbare att gödsla upp en jord med fosfor än att töra på markens förråd och sänka halterna. Detta har konstaterats i andra tillståndsprövningar där aktuella markkarteringar har jämförts med historiska.

Stallgödseln från verksamheten levereras till en biogasanläggning och blandas med annan stallgödsel och matavfall, vilket innebär att fosforhalten i den rötrest som tas tillbaka för gödsling på verksamhetens arealer kan variera mellan 0,5 och 0,8 kg per ton.

Jordbruksverket anger i skriften *Jordbruksinformation 12-2019, Rekommendationer för gödsling och kalkning 2020* att markkartering bör ske med fem till femton års mellanrum. Den varierande fosforhalten i både rötrest och mark ställer stora krav på noggrann planering, gödsling och uppföljning för att säkerställa att villkoren följs. Markkartering är därmed en förutsättning för behovsanpassning inom skiftena och en del av uppföljningen.

Sökanden har inte genom en kostnadsberäkning visat att markkartering vart sjunde år utgör en orimlig kostnad jämfört med provtagning vart tionde år.

Villkor 18

Syftet med det beslutade villkoret och det yrkade är liktydigt. I villkoret anges att mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet. Det framgår av villkor

20 att det är verksamhetsutövaren som har rådighet över kontrollprogrammet och därmed kan avgöra när och hur ofta bullermätning ska genomföras. Det bör dock ske i dialog med tillsynsmyndigheten.

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun har medgett ändring av båda de överklagade villkoren i enlighet med Daniel Henrixons yrkanden och anført i huvudsak

Villkor 15

Det normala provtagningsintervallet för markkartering är tio år. En minskning av intervallet till sju år har prövats av Miljööverdomstolens i mål M 8065-09. Daniel Henrixon upprättar växtodlingsplaner varje år och växtnäringsbalanser vart tredje år. Effekten av villkor 7 blir att arealen i klass V kontinuerligt minskar, då Daniel Henrixon fortsätter ta höga skördar. Enligt SLU:s publikation "*Effekter av åtgärder mot fosforförluster från jordbruksmark och åtgärdsutrymme*" är effekterna av begränsningar av fosforgivor inte så tydliga på kort sikt, varför det bör räcka med det normala provtagningsintervallet på tio år i kombination med aktuell växtodlingsplan och regelbundna växtodlingsplaner.

Villkor 18

Det är orimligt att behöva göra mätningar som inte efterfrågas, med hänsyn till att det är ytterst ovanligt med klagomål gällande buller på lantbruksverksamheter i kommunen och att det heller inte har kommit in några klagomål på Daniel Henrixons verksamhet.

DOMSKÄL

Villkor 15

MPD har föreskrivit att markkartering ska ske med ett förhållandevis kort tidsintervall, med motiveringen att fosforhalten i vissa av Daniel Henrixons spridningsarealer är mycket hög. De begränsningar som har föreskrivits i villkor 7 kommer emellertid medföra att fosforhalten i de flesta av dessa arealer kommer att minska över

tid. Växtnäringstillförseln ska vidare planeras i gödslingsplaner för verksamheten och följas upp med växtnäringsbalanser minst vart tredje år enligt villkor 16. Detta kommer att ge en god uppfattning om förändringar av fosforhalten i marken. Sammanfattningsvis är det därmed tillräckligt att markkartering sker med det normala tidsintervallet om tio år men hänsyn till fosforhalten (jfr Miljööverdomstolens dom den 2 november 2010 i mål M 8065-09). Det har inte heller beträffande halten av andra ämnen i spridningsarealerna framkommit att det finns skäl för att markkartering ska göras med kortare intervall än så. Villkoret ska därför ändras i enlighet med Daniel Henrixons yrkande.

Villkor 18

Såsom länsstyrelsen har anfört innebär det som har föreskrivits i sista stycket i villkoret tillsammans med det som anges i villkor 20 att Daniel Henrixon i stor utsträckning kan påverka när kontroll av efterlevnaden av de fastställda ljudnivåerna ska ske. Även med beaktande av det som har anförts av såväl Daniel Henrixon som av samhällsbyggnadsnämnden får det anses rimligt att kontroll inte endast ska ske på tillsynsmyndighetens begäran och att frågan ska regleras på det sätt som MPD har gjort. Överklagandet ska därför avslås i denna del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 17 november 2020.

Lena Stjernqvist

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell samt de särskilda ledamöterna Henrik Frindberg och Torbjörn Brorson. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Engell.

Länsstyrelsen
Kalmar län
Miljöprövningsdelegationen

BESLUT
2020-04-21

1 (31)

Diarienummer	VÄXJÖ TINGSRÄTT
551-9871-17	4.4
Anläggningsnummer	
0880-1221	INKOM: 2020-05-15
	MÅLN: M 2354-20
	AKTBIL: 2

Daniel Henrixon

Daniel.Henrixon@live.se

Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till djurhållning fastigheterna Bröttorp 1:1 m. fl., Kalmar kommun

Tillståndsplikt B och verksamhetskod 1.10-i enligt miljöprövningsförordningen (2013:251)

Verksamheten utgör, enligt 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250), industriutsläppsverksamhet

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen Kalmar län meddelar Daniel Henrixon (sökanden) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808), MB, till anläggning för djurhållning på fastigheten Bröttorp 1:1 i Kalmar kommun.

Tillståndet omfattar:

- anläggning för djurhållning med maximalt 500 djurenheter bestående av 5000 platser för grisar

Tillståndet gäller tills vidare.

Miljöprövningsdelegationen avslår sökandens yrkande om verkställighetsförordnande samt avskriver yrkandet om igångsättningsmedgivande.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen godkänner med stöd av 6 kap. 9 § MB, i 6 kapitlets tidigare lydelse, den till ärendet hörande miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor för verksamheten

Miljöprövningsdelegationen fastställer med stöd av 16 kap. 2 § MB och med hänvisning till hänsynsreglerna i 2 kap. MB följande villkor för verksamheten

Allmänt

1. Verksamheten ska bedrivas i enlighet med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet, om inte annat följer av nedanstående villkor och vad som i övrigt framgår av detta beslut.

Utfodring och stallar

2. Utfodringen till grisarna ska ske med tillsats av fytas samt genom fas- och blötutfodring eller med andra likvärdiga eller bättre metoder i syfte att optimera grisarnas foderutnyttjande.
3. Nytt grisstall ska förses med kylteknik med värmeåtervinning i gödselkilver.

Gödsellagring

4. Nya gödselbehållare som uppförs för lagring av flytgödsel eller rötrest ska vara försedda med tättslutande tak eller annan täckning med likvärdig ammoniakreduktion. Gödselbehållarnas placering ska samrådas med tillsynsmyndigheten. Befintliga gödselbehållare som lagrar rötrest ska vara försedda med minst ett svämtäcke.

Gödselspridning

5. Skriftliga avtal ska upprättas med gödselmottagare. Ändringar av gödselmottagare ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
6. Spridning av gödsel ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan med syfte att fastställa optimala gödselgivor. Gödslingsplanen ska baseras på aktuell markkarta, och aktuell analys av flytgödselns eller rötrestens innehåll av växtnäring (N, P, K).
7. Gödsling på egen och arrenderad mark i fosforklass V ska begränsas till högst 15 kg fosfor per hektar och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år. Gödsling på egen och arrenderad mark i fosforklass V och där fosformättnadsgraden i matjorden överstiger 30 procent ska begränsas till högst 10 kg fosfor per ha och år med möjlighet till fördelning inom en löpande period om fem år.

8. Höstsäd får inte kvävegödsas under tiden 1 juli-1 november. Tillsynsmyndigheten kan tillfälligt medge undantag från kravet om extrema vädersituationer uppkommer.
9. Spridning av flytgödsel eller rötrest ska ske med släpslang eller annan, ur miljösynpunkt, likvärdig eller bättre teknik.
10. Stallgödsel eller rötrest som sprids på obevuxen mark ska nedbrukas inom fyra timmar.
11. Spridning av stallgödsel eller rötrest ska ske under så få och koncentrerade perioder som möjligt. Tidpunkten för spridning av stallgödsel eller rötrest ska anpassas till sådana temperatur- och vindförhållanden som minskar risken för luktolägenheter och ammoniakavgång.
12. Spridning av flytgödsel på kortare avstånd än 100 m från bostad eller 500 m från detaljplanelagt bostadsområde får inte ske lördagar, söndagar, helgdagar eller helgdagsaftnar. Spridning med nedmyllare får dock ske även under dessa dagar. Tillsynsmyndigheten kan tillfälligt medge undantag från kravet om extrema vädersituationer uppkommer.

Skydd för yt- och grundvatten

13. Lastytor för gödselmedel, rötrest och foder ska utformas och skötas så att risken för förorening av yt- eller grundvatten minimeras. Spill ska omgående samlas upp.
14. Spridning av stallgödsel eller rötrest får inte ske närmare enskilda dricksvattenbrunnar än 50 meter.

Markkartering och andra beräkningar

15. Markkartering på egen och arrenderad mark ska genomföras minst vart sjunde år. Analys ska göras av åtminstone pH, P-AL, K-AL, Ca-AL, Fe-AL, Al-AL. Beräkning ska ske av jordens sorptionskapacitet (PSC) och fosformättnadsgrad. Markkarteringen ska genomföras enligt gängse riktlinjer och redovisas till tillsynsmyndigheten.
16. En växtnäringsbalans för verksamheten avseende kväve, fosfor och kalium ska upprättas minst en gång vart tredje år.

Skydds-zoner

17. Skydds-zoner ska finnas längs vattendrag inom eller i anslutning till spridningsarealerna. Zonernas bredd ska anpassas efter risken för ytavrinning från åkern men bredden ska vara minst sex meter mätt från strandkanternas överbrink. Mindre skydds-zon, minst en meter breda, ska finnas vid diken och dräneringsbrunnar inom eller i anslutning till spridningsarealerna. I de fall sökanden har åtagit sig att anlägga bredare skydds-zoner gäller den utformningen. Skydds-zonerna ska ständigt vara bevuxna och får inte gödslas eller sprutas med växtskyddsmedel. De får i undantagsfall brytas och sås om.

Buller

18. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än vad som anges nedan.

- 50 dB(A) vardagar måndag – fredag kl. 06.00 – 18.00
- 40 dB(A) kl. 22.00 – 06.00
- 45 dB(A) övrig tid

Högsta momentana ljudnivå mellan kl. 22.00 – 06.00 får inte överstiga 55 dB(A).

Efterlevnaden ska kontrolleras genom antingen immissionsmätning eller närfältsmätning och beräkning. Ekvivalentvärdena ska beräknas för olika drifttillstånd under de tidsperioder som anges ovan. Mätfrekvens och metod ska framgå av kontrollprogrammet. Efterlevnaden ska också kontrolleras efter tillsynsmyndighetens begäran.

Kemikalier och farligt avfall

19. Förvaring av kemiska produkter och farligt avfall ska ske på kemikalieresistent, tät underlag utan golvbrunnar eller andra avlopp, belägna under tak eller motsvarande nederbördsskydd. Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska förvaras inom invallning, eller annat skydd som ger likvärdig skyddsnivå. Invallningen ska rymma den inom invallningen förvarade största behållarens volym plus 10 % av övrig lagrad volym som förvaras inom invallningen. Saneringsmedel ska finnas tillgängligt och förvaringsplatser ska vara tydligt skyltade. Undantag från detta villkor utgör kemisk produkt som används i mindre mängd direkt i anslutning till förbrukningsställe och ensileringsmedel. Påkörningsskydd ska finnas vid cisterner,

ledningarna och behållarna som innehåller flytande kemikalier eller flytande avfall och där det finns risk för påkörning.

Kontroll

20. För verksamheten ska finnas ett kontrollprogram, som möjliggör en bedömning av om villkoren följs. I kontrollprogrammet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Kontrollprogrammet ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att tillståndet tagits i anspråk. Kontrollprogrammet ska därefter revideras vid behov av tillståndshavaren på eget initiativ efter samråd med tillsynsmyndigheten.
21. Förstagångsundersökning (besiktning) av anläggningen ska utföras av oberoende sakkunnig besiktningsman senast ett år efter att verksamheten enligt detta tillstånd har satts igång. Förslag på besiktningsman och program för undersökningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan arbetet påbörjas. Undersökningsrapporten ska inges till tillsynsmyndigheten. Därefter ska periodiska undersökningar (besiktningar) ske i den omfattning som bedöms rimlig efter medgivande av tillsynsmyndigheten.

Delegering till tillsynsmyndighet att fastställa villkor

Miljöprövningsdelegationen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor beträffande de skyddsåtgärder som kan behövas avseende:

- De nya gödselbehållarnas placering.
- Förebyggande av olägenheter vid spridning av rötrest och gödsel.

Statusrapport

Enligt nu gällande 22 kap. 1 § första stycket punkt 7 MB ska en tillståndsansökan för en IED-anläggning innehålla en statusrapport när detta krävs enligt bestämmelserna i industriutsläppsförordningen.

Sökanden yrkar på att undantas från kravet på statusrapport.

Miljöprövningsdelegationen bedömer efter granskning av ansökningshandlingarna och annat som framkommit i ärendet att någon statusrapport inte behövs i förevarande ärende.

Tid för igångsättning

Tillståndet förfaller om den utökade verksamheten inte har satts igång inom fem år efter att tillståndet vunnit laga kraft. Om verksamheten endast delvis har satts igång inom den tiden förfaller tillståndet i övriga delar.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas skriftligen när verksamheten sätts igång.

Ianspråktagande

Tillståndshavaren ska meddela tillsynsmyndigheten och Länsstyrelsen Kalmar län när tillståndet för verksamheten tagits i anspråk. Med att ta tillståndet i anspråk menas att påbörja anläggningsarbeten och ombyggnationer eller på annat sätt börjar bedriva verksamhet i enlighet med detta tillstånd.

Särskilda upplysningar

Med tillsynsmyndighet avses i detta beslut för närvarande Samhällsbyggnadsnämnden vid Kalmar kommun.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om bestämmelserna i 2 kap. 10 § kulturmiljölagen. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet avbrytas. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla till Länsstyrelsen att en fornlämning påträffats.

Sökanden bör utreda och bedöma om uttaget av vatten utgör tillståndspliktig vattenverksamhet enligt 11 kap. MB. Detta prövas i så fall av Mark- och miljödomstolen.

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan författning.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Daniel Henrixon (770406–3036) ansöker om tillstånd enligt 9 kap. MB till anläggning för djurhållning med slaktsvin på fastigheterna Bröttorp 1:1 m.fl. i Kalmar kommun.

Tidigare beslut

Nuvarande verksamheten har inget tillstånd enligt 9 kap. MB.

Prövningsgrund

Grunden för prövningsplikt finns i 1 kap 3 § Miljöprövningsförordningen (2013:251). Verksamheten omfattas av kod **1.10-i B**: Anläggning för djurhållning med mer än 2000 platser för växande grisar som är tyngre än 30 kg och avsedda för produktion.

Samråd

Samråd enligt 6 kap. 4 § MB (i dess tidigare lydelse) har ägt rum den 1 februari 2017 med närvaro av sökanden, länsstyrelsen och kommunen. Samråd med enskilda som kan antas särskilt berörda har skett genom skriftlig information till närboende inom 500 meter.

Ansökan gäller en verksamhet som enligt 3 § första punkten förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Detta innebär att samråd ska hållas med en vidare krets i enlighet med 6 kap. 4 § MB (i dess tidigare lydelse). Samrådet har genomförts dels genom utskick till Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten, Trafikverket, Kommunstyrelsen i Kalmar kommun, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Kåremo bygdegårdsförening och Norra Möre Vattenråd samt annonsering i ortspressen.

Ärendets handläggning

Ansökan om tillstånd inkom till miljöprövningsdelegationen den 20 december 2017. Analyser från markkartering sändes på remiss till Sveriges Lantbruksuniversitet. När ärendet var komplett sändes det på remiss till Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun och till Länsstyrelsen Kalmar län den 16 december 2019 i enlighet med 19 kap. 4 § MB. Ansökan har kungjorts i ortspressen. Yttranden har i slutet av januari 2020 inkommit från Samhällsbyggnadsnämnden och Länsstyrelsen Kalmar län. Susanne och Bengt-Erik Widell samt Åsa och Clas Wykman har i skrivelse framfört erinringar mot den ansökta verksamheten. Yttranden och erinringar har översänts till sökanden som den 11 februari inkom med synpunkter.

Sökandens yrkanden och förslag till villkor

Sökanden har i ansökan framfört följande yrkanden och förslag till villkor.

Yrkanden

Daniel Henrixon ansöker om tillstånd för djurhållning med maximalt 500 djurenheter bestående av 5 000 platser för slaktsvin på fastigheten Bröttorp 1:1. Växtodling ingår i ansökan och bedrivs på egen och arrenderad areal.

Sökanden ansöker om ett igångsättningsmedgivande enligt 22 kap. 26 § MB. Medgivande gäller att få påbörja schakt- och grävningsarbeten samt även påbörja byggnation av planerat stall och tillhörande anläggningar innan slutligt beslut är taget.

Sökanden ansöker om verkställighetsförordnande enligt 22 kap. 28 § MB.

Sökanden yrkar på undantag från kravet på statusrapport.

Sökanden yrkar på att få en 5-årsperiod för att ta tillståndet i anspråk.

Villkorsförslag

- Spridning av gödsel ska ske enligt en årligen upprättad gödslingsplan med syfte att fastställa optimala gödselgivor. Gödslingsplanen ska baseras på aktuell markkarta och aktuell analys av rötrestens innehåll av växtnäring (N, P, K).
- Spridning av flytgödsel ska ske med släpslang eller annan, ur miljösynpunkt, likvärdig eller bättre teknik.
- Sökanden ska inom ett år efter att tillståndet har tagits i anspråk anlägga en våtmark enligt beskrivning.
- Sökanden ska anlägga anpassade skyddszoner på ställen som redovisas på karta.

Sökanden beskrivning av verksamheten

Nuvarande verksamhet

Sökanden har lång erfarenhet av grisproduktion. Genom förvärvande eller arrende bedrivs idag integrerad grisproduktion på tre produktionsplatser. Djurhållningen består av 68 suggor i satellit, cirka 728 smågrisar och 2000 slaktsvin. På fastigheten Hultsby 11:1 arrenderas 4 äldre stallbyggnader med plats för 39 suggor i satellit med grisning var åttonde vecka och tillväxtgrisar. På den arrenderade gården Gunnarsbo finns plats för 29 suggplatser och två tillväxthus. På fastigheten Bröttorp 1:1 äger sökanden flera slaktsvinsstall med plats för 2000 slaktsvin i 13 avdelningar. Stallarna har renoverats de senaste åren. Stallgödseln levereras till More Biogas AB för produktion av biogas. Rötresten kommer tillbaka för spridning på egen och arrenderad spridningsareal.

Sökanden äger och arrenderar drygt 600 ha åkermark och växtodlingen består av korn, majs, raps, rågvete, klöver, slåttervall, vårvete och åkerbönor. Den största grödan är höstvete som odlas på drygt 150 ha. En stor del av fodret till grisarna är egenproducerat. Det finns skyddszoner och areal i träda på drygt 11 hektar.

Planerad verksamhet

Sökanden kommer att fortsätta med smågrisproduktionen i Hultsby och Gunnarsbo. Dessa produktionsplatser ingår inte i denna ansökan. Utökning av slaktsvinsproduktionen kommer att ske på fastigheten Bröttorp 1:1 genom byggnation av ett nytt stall med tre avdelningar samt ombyggnad av gamla stall. Det ger plats för ca 3 125 platser i befintliga byggnader och 1 875 platser i det nya stallet. Utbyggnaden kommer att ske etappvis på följande sätt:

1. 4 200 platser och 3,71 omgångar per år
2. 5 000 platser och 3,25 omgångar per år

3. 5 000 platser och 3,71 omgångar per år

Den utökade verksamheten innebär att produktionen av griskött ökar från 923 ton per år till 2 216 ton per år. Förutom ett nytt stall kommer en ny väg västerut att anläggas.

Stallgödsel, spolvatten och spridningsareal

Enligt beräkningar i Jordbruksverkets dataprogram VERA produceras idag 8 322 m³ flytgödsel årligen. Alla gödselleveranser till biogasanläggningen vägs och därför vet sökanden att dagens djurproduktion ger 6 769 m³ flytgödsel. Det finns idag lagringskapacitet för 8 015 m³ i tio olika gödselbehållare. Med utgångspunkt från de verkliga gödselmängderna kommer den utökade verksamheten att producera 14 200 m³ vilket är drygt 2 000 m³ mindre än schablonerna i beräkningsprogrammet. Enligt VERA kommer utbyggnadsbehovet av lagringskapaciteten att vara nästan 7 000 m³ men sökanden bedömer att en utbyggnad på 6 000 m³ är tillräcklig utifrån de faktiska mängderna. Spolvatten uppkommer vid tvättning av stallar och är i dagsläget 500 m³ om året och kommer efter utökning att fördubblas till 1 096 m³. Två nya satellitbehållare om vardera 3 000 m³ är planerade att ligga vid spridningsarealen på fastigheterna Kalmar Knappegården 2:1 och Bröttorp 1:1.

Den planerade verksamheten behöver enligt schabloner 452 ha för spridning av stallgödsel. Genom samarbete med biogasanläggningen kan sökanden själv bestämma den mängd rötrest som tas emot för spridning på egen och arrenderad areal.

Miljökonsekvensbeskrivning (sammanfattning)

Planförhållanden och lokalisering

Anläggningen ligger inom ett område som inte omfattas av några detaljplaner, områdesbestämmelser eller riksintressen. Inom 500 meter från anläggningen finns tre bostadshus som inte tillhör verksamheten och två hus som sökanden äger.

Lokaliseringen av det planerade stallet är i anslutning till de befintliga stallarna. Huvudalternativet är placerat väster om befintliga stall i skogsmark. Sökanden anger att denna lokalisering ger bra anslutning till befintliga byggnader, väl genomtänkta flöden och längre avstånd till boenden. Det kommer att krävas mycket schaktning men massorna beräknas kunna omfördelas över exploateringsområdet för utjämning av marken. Den alternativa lokaliseringen är på åkermark nordost om den befintliga anläggningen och närmare bostäder. Nollalternativet utgörs av fortsatt produktion i befintlig verksamhet.

Råvaror

Råvaruförbrukningen i form av foder och dricksvatten kommer att mer än fördubblas efter utökningen. Sökanden odlar mycket foder själv. Ett nytt foderkök är under

uppbyggnad och i framtiden förväntas allt foder kunna produceras. Idag tillämpas fasutfodring, tillsats av fytas till fodret och blötutfodring.

Vattenförsörjningen sker med två borrade brunnar. I dagens produktion är vattenförbrukningen 3 000 m³ per år, varav 2 500 m³ går till dricksvatten och 500 m³ till tvättvatten. Den planerade verksamheten kommer totalt att behöva 6 670 m³ fördelat på 5 474 m³ till dricksvatten och 1 096 m³ till tvättvatten. Sökanden bedömer att vattentillgången är god i området. Mängden strömedel kommer att öka från 30 ton per år till 60 ton per år. Mineralgödselmängden minskar genom att rötrest används. Förbrukning av diesel- och eldningsolja bedöms bli oförändrad.

Uppvärmning och energianvändning

Uppvärmning av stallarna krävs och sökanden kommer att tillämpa värmeväxling från gödselkylning i det nya stallet. Befintliga stall värms upp med el. I hälften av befintliga grisstall används golvvärme. Elförbrukningen är idag 408 000 kWh per år.

Transporter

Interna transporter är intensiva under skördeperiod och vid gödselkörning. De externa gödseltransporterna kommer att öka från 183 lass till 373 lass per år. Fodertransporterna ökar från 43 lass till 79 lass per år. Leveranser av smågris kommer även efter utökningen att ske varannan vecka och slaktbilstransporter går varje vecka. Interna transporter kommer så långt de är möjligt att ske dagtid. Krav kommer att ställas på externa leverantörer om lämpliga leveranstider och lågbullrande bilar.

Kemiska medel och avfall

I verksamheten används växtskyddsmedel, desinfektionsmedel och smörj- och maskinoljor. Diesel lagras i en typgodkänd, invallad cistern på 5 000 liter som står under tak i Hultsby. På denna gård finns även en tank för eldningsolja som används till torken.

Avfall som uppstår i verksamheten är däck, gödselsäckar, halm och foderrester, ursköljda växtskyddsmedel, kadaver och metallskrot. Mängderna beräknas öka marginellt. Det farliga avfallet består av spillolja, oljefilter, färg, lysrör, bilbatterier och avfall innehållande kylmedier. Mängderna förväntas inte öka efter utökning. Avfallet förvaras i särskilda utrymmen. Återvinning samt återanvändning av avfall sker i möjligaste mån.

Lukt och buller

Buller uppstår från ventilationsfläktar och transporter. Antalet fläktar kommer att öka men dessa är tystgående, sitter i trummor invändigt i stallarna och är ljuddämpade. I befintliga stallar är fläktarna moderniserade. Buller från transporter kommer att öka

eftersom både foder- och gödseltransporter ökar. Närheten till E 22:an gör att bullret från denna väg dominerar. Egna maskiner är utrustade med ljuddämpare.

Lukt från stallar kan begränsas genom bra utgödslingsrutiner och byggnadstekniska åtgärder. Sökanden planerar att ha plasttak eller annan effektiv täckning på de två planerade gödselbehållarna. Lukten från anläggningen bedöms inte öka i någon större omfattning.

Gödselhantering

Flytgödseln transporteras till More Biogas AB i lastbil. Miljönyttan med rötning är positiv eftersom biogasen kan användas som fordonsbränsle och rötresterna som kommer tillbaka till gården innehåller en högre andel mer lättillgängligt ammoniumkväve. Provtagning av rötresten sker varje månad. Svämtäcken på rötresten bildas genom att nötgödsel tillförs. Rötresten sprids med släpslang främst på våren och inför sådd av höstraps.

Markkartering och växtnäringsbalans

Det slutliga markkarteringsresultatet visar att 516 prover har tagits i matjorden och 63 prover i alven. I matjorden är 175 av proverna (34 %) i fosforklass V och i alven är 15 av proverna i fosforklass V (24 %).

Kväveöverskottet i växtnäringsbalansen kommer att öka från 78 till 85 kg per ha efter utökningen. I dagsläget visar balansen på ett underskott på 2 kg fosfor per ha. Vid bedrivandet av ansökt verksamhet kommer tillförsel och bortförsel av fosfor att vara i balans, men kommer att vara avhängigt av hur mycket rötrest som återförs till gården. Gödslingsplanerna visar på underoptimala kvävegivor (ett underskott på 15–21 kg N/ha) jämfört med grödornas kvävebehov.

Spridningsareal

Sökanden har beräknat behov av spridningsareal utifrån olika möjliga begränsningar av fosforgivan vid gödning med rötresten. Halten av fosfor i rötresten har betydelse för hur mycket fosfor som får spridas inom ramen för verksamheten. En variation mellan 0,5 kg fosfor och 0,8 kg fosfor i rötresten innebär att mellan 14 011 till 22 418 ton rötrest kan spridas.

Enligt beräkning med schablonvärden (VERA) är behovet av spridningsareal 452 ha. Enligt markkarteringen är 231 ha i fosforklass V. Med en begränsning av fosforgivan till 15 kg/ha kommer behovet att öka till 525,5 ha. Vid en begränsning av fosforgiva ner till 10 kg/ha i områden där fosforhalten (P-AL) uppgår till över 20 mg P/100 g torr jord kommer arealbehov att vara 552,5 ha. Det är 118 ha av den totala arealen som överstiger

denna fosforhalt. Sökanden tar emot stallgödsel från suggor från annan produktionsplats som innebär ett behov av spridningsareal på 12 ha vilket ger ett totalt behov på 564,5 ha.

Utsläpp till vatten

Tvättvatten från stallarna leds till gödselbehållare. Ytor runt stallar är grusade eller bevuxna med gräs. Dagvattnet bedöms som rent och kan ledas till dike eller omgivning.

Den årliga utlakningen är beräknad till 30 kg/ha. Grundutlakning för en spannmålsdominerande växtföljd i Kalmar kommun är 33 kg/ha. Fosforförlusterna har beräknats utifrån ett medelvärde för svensk åkermark och är 243 kg fosfor per år. Nya arealer har erhållits vilket innebär att grödfördelningen kommer att ändras.

Sökanden genomför följande åtgärder för att minska utsläpp till vatten:

- Medlemskap i Greppa Näringen
- Skyddszoner på 1 - 6 meter där det finns behov av skydd till vatten. Den totala omfattningen är 4,7 ha
- Regelbundna markkarteringar för planering av gödslingen
- Spridning med släpslang i växande gröda
- Tillämpning av fasutfodring, tillsats av fytas i fodret och blötutfodring
- Odling av fånggröda där det är möjligt. Omfattningen är i dagsläget 115 ha.
- Anläggning av en våtmark på 3,6 ha vid Mokällebäcken.
- Tillämpning av styrfiler om tekniken finns tillgänglig hos entreprenören.
- Kontinuerlig förbättring av dräneringen
- Anläggning av fasta körspår för tunga transporter och tillämpa minimerad jordbearbetning för bättre markstruktur.
- Återföring av optimal mängd rötrest. Rötresten innehåller lägre fosforhalt än den flytgödsel som levereras till biogasanläggningen.
- Anläggning av anpassade skyddszoner på arealer med större bredd än 6 meter på platser med stor risk för fosforerosion.
- Anläggning av permanent träda på ca 40 meter och en skyddszon på ca 20 meter i anslutning till Snärjebäcken
- Anläggning av långliggande ekologiska vallar som bryts vart 5:e år på åkrar i Kåremo.

Utsläpp till luft

Utsläpp av ammoniak från nuvarande djurhållning är 6 718 kg per år. Efter utökning beräknas utsläppen att öka till 14 250 kg per år. Sökanden har tätt utgödslingssystem, senaste ventilationsteknik och rikligt med strömedel till grisarna vilket är åtgärder som begränsar ammoniakförluster från stallen. I det nya stallet planeras gödselkylning i kombination med värmeväxling. Verksamheten har en stor andel flytgödsel som sprids

med släpplang med snabb nedbrukning. Det finns god tillgång till lagringskapacitet så att spridning vid optimala förhållanden kan ske. Svämtäckan är stabila på äldre gödselbehållare och tak planeras på nya gödselbehållare.

Inkomna yttranden

Faruk Djodjic, SLU har i yttrande anfört bl. a. följande

Fördelningen av P-AL-klasser visar överlag höga halter av växttillgänglig fosfor i jordproverna. P-AL-klasser III-IVa anses motsvara den optimala fosforhalten i marken (Jordbruksverket, 2018), där växternas behov tillgodoses samtidigt som halterna utgör en måttlig risk för fosforförlusterna. I denna klass rekommenderas en ersättningsbaserad gödsling, där mängd fosfor som tillförs med gödslingen ska motsvara den mängd fosfor som bortförs med skörden. I de lägre klasserna (klasser I och II) behövs mer gödsling för att lyfta upp halterna i marken till den optimala nivån (klass III). Värt att notera är att enbart en tredje del av alla jordprover ligger i tre lägsta klasser. Övriga tre fjärdedelar av proverna uppvisar höga (klasser IVa och IVb) eller mycket höga (klass V, 31 %) fosforhalter. Gödslingsrekommendationerna på dessa klasser ligger under grödornas årliga behov, för att tära på den i marken befintliga fosforförråd. Om markproverna antas vara representativa för spridningsarealen, innebär detta att 49 % av arealen borde få betydligt lägre fosforgivor.

Som väntat, andelen höga P-AL-klasser i alven är något lägre än i matjorden men ändå ligger nästan en fjärde del av alla alvprover i klass V. Det innebär att en förflyttning av P från matjorden till alven har skett och därmed finns en ökad risk för P utlakning. Ett starkt positivt linjärt samband mellan P-halter i matjorden och i alven ($R^2 = 0,86$) förstärker denna hypotes.

Höga pH värden i marken kan innebära att P-AL analysen, som baseras på en sur extraktion, överskattar den växttillgängliga fosfor i marken (Lovang, 2015). Jordproverna uppvisade dock inte speciellt höga pH värden, med 75 % av proverna med ett pH-värde under 7,0, och det högsta uppmätta pH värdet på 7.6.

Slutligen finns det uppgifter över halter av järn och aluminium i jordproverna. Järn och aluminium anses definiera markens fosforbindningsförmåga då fosfor binds starkt till dessa ämnen. Därmed innebär låga halter av järn och aluminium i marken en högre risk för fosforutlakning medan höga halter anses gynna bindning av fosfor och minska förluster. De uppmätta värden av järn och aluminium visar på hög variation. Kunskapsläget kring betydelsen av fosforbindningsförmågan som baseras på AL-extraktionen är ännu ganska låg, men observationer visar att speciellt jordar med

bindningsförmåga under 1 mmol P per 100 gr jord kan vara extra känsliga mot höga fosforförluster. I detta fall ligger ca 12% av jordproverna under 1 mmol P per 100 gr jord, och man borde ägna extra uppmärksamhet på dessa jordar.

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun har i yttrande anfört bl. a. följande.

- Åtgärder bör genomföras för att minimera ammoniakutsläppen från stallarna och BAT, bästa tillgängliga teknik bör uppfyllas.
- Gödsling på klass V-jordar ska regleras så att tillförd mängd fosfor är mindre än grödans behov, för att på så sätt sänka markens innehåll av fosfor. Dessutom behöver verksamheten genomföra åtgärder på eller intill skiften med hög fosformättnadsgrad för att minska risken för fosforläckage. Exempel på åtgärder kan vara våtmarker, strukturkalkning, tvåstegsdiken och liknande. Val av åtgärd måste styras av platsens egenskaper för att syftet med åtgärden ska uppfyllas.
- Utgödsling, lastning och transport av gödsel ska ske utan risk för förorening av grundvattnet.
- Lagring och stukalagring av gödsel samt provtagning av gödsel ska regleras i tillståndet.
- Gödselmottagare och kopia på dokumentation över bortförd gödsel ska redovisas till tillsynsmyndigheten.
- Sökanden bör föreskrivas ett utredningsvillkor avseende de ca 12 % av arealen som har bindningsförmåga under 1 mmol fosfor per 100 g jord. Sökanden ska med hjälp av sakkunnig expertis utreda och utifrån förutsättningar i området bedöma lämplig åtgärd, placering och eventuell utformning av åtgärder i respektive punkt/område.

Utredningen ska minst innehålla beskrivning av åtgärdernas omfattning samt redovisning på karta. Åtgärdernas skötsel på lång och kort sikt samt årliga kostnader och tidplan för genomförande ska redovisas.

Målet med utredningen är en halvering eller åtminstone en minskning av andelen areal med fosforbindningsförmåga under 1 mmol fosfor per 100 g jord. Utredningen med förslag till slutgiltiga villkor ska lämnas till miljöprövningsdelegationen senast 3 år efter att tillståndet har tagits i anspråk.

Länsstyrelsen Kalmar län har i yttrande anfört bl. a. följande.

Generellt

Övergödningsproblematiken i Kalmarsunds vattenförekomster är påtaglig. Verksamheter med påverkan på vattenkvaliteten behöver inom ramen för sin påverkan söka ständiga förbättringar och även övervaka sin påverkan.

I aktuellt ärende är det påtagligt att fosfor spelar en avgörande betydelse i fråga om verksamhetsutövarens möjlighet till utveckling, goda skördar och ökad produktion men också när det gäller påverkan på närliggande kustvattenförekomster. Sötvattenförekomsterna, de närmaste recipienterna för gödslade marker, ger ingen samstämmig bild utifrån påverkansanalys och uppmätta värden i vattenförekomsterna. Länsstyrelsen menar att det behövs mer underlag för att klargöra om fosfor stannar inom produktionen och hindras genom de skyddsåtgärder som vidtagits. Verksamhetsutövaren bör därför bli delaktig i den recipientkontroll som kommunen har återupptagit i områdets vattendrag för att följa sin påverkan.

Länsstyrelsen anser att det finns risk för att en utökad produktion och gödning, utan villkor för fosforgivor och krav på skyddsåtgärder, har en sådan negativ påverkan att miljö kvalitetsnormerna kan komma att riskeras i kustvattenförekomsterna S n Kalmarsund (WA75592769) och Bockskärs skärgård (WA66736802). Villkor om lägre givor på de 31% av markerna som har högst fosforklass bör därför övervägas.

Länsstyrelsen ser det positivt att verksamhetsutövaren har avsatt område som skyddsbarriärer och aktivt söker nya skyddsåtgärder. Eventuellt villkor om att kartlägga möjliga åtgärder inom avrinningsområdena och redovisa dessa för tillsynsmyndigheten bör övervägas. Det finns olika stöd och rådgivningsinsatser att tillgå för ett sådant arbete.

Nedan utvecklas aktuell syn på sötvatten- och kustvattenförekomster.

Sötvatten

Vattenförekomsterna Ryssbyån (WA28876809), Torsbäcken (WA24525388) och Åbyån (WA34718244) riskerar att påverkas negativt av en utökad djurhållning genom ökade fosforhalter. Tidigare statusklassningar i Ryssbyån och Åbyån har visat måttlig status med avseende på näringsämnen men är osäkra då det visat sig att de gamla stationerna är havsvattenpåverkade. Övervakningen i bäckarna upphörde under åren 2011 - 2017 men har återupptagits 2018 av kommunen då även Torsbäcken lagts till i övervakningsprogrammet. Den data som tillkommit under 2019 visar generellt lägre fosforhalter jämfört med tidigare data i Snärjebäcken och Åbyån innan 2011 men för att kunna göra en säker bedömning på näringsstatus i åarna behövs mer data. Påverkansanalysen som vattenmyndigheten tagit fram utifrån PLC6 indikerar att Torsbäcken och Åbyån riskerar sämre än god status på grund av läckage av näringsämnen från bland annat jordbruk. Dessa vattenförekomster har därmed klassats till måttlig status för näringsämnen men med stor osäkerhet. Detta innebär att vattenförekomsten inte får något beting och åtgärdsbehov med avseende på näringsbelastning förrän status har kunnat fastställas.

Ryssbyån (WA28876809) däremot har lägre påverkanstryck och troligtvis god status med avseende på näringsämnen, men har lämnats oklassad på grund av bristande underlag. Dessa bedömningar behöver verifieras med övervakningsdata för att kunna göra en tillförlitlig statusklassning. Tills vidare anser därför Länsstyrelsen att villkor bör ställas för att minimera risken för ett ökat läckage till dessa vattendrag.

Kust

Eftersom planerad verksamhet är belägen nära kusten och eftersom det i kustvattenområdet finns problem med övergödning hade det varit önskvärt att se en bedömning av påverkan i kustvattenområdet i miljökonsekvensbeskrivningen. I kustvattnet är det aktuellt att undersöka påverkan av utsläpp av både kväve och fosfor.

Recipient i kustvattenområdet är kustvattenförekomsterna S n Kalmarsund (WA75592769) och Bockskärs skärgård (WA66736802). Vattenförekomsterna har problem med övergödning av både kväve och fosfor.

S n Kalmarsund

Ekologisk status i förvaltningscykel 2 (beslutad) är bedömd som Måttlig. Bedömningen baseras på Klorofyll a (Måttlig) och Näringsämnen (Måttlig) med mätdata från en station (K3-V) i vattenförekomsten. För parametern totalfosfor (sommar) bedöms statusen som Dålig. Övriga näringsparametrar har Måttlig status.

Ekologisk status i förvaltningscykel 3 (ej beslutad) är bedömd som Måttlig med hög tillförlitlighet. Bedömningen baseras på Växtplankton (Klorofyll a, Måttlig), Näringsämnen (Otillfredsställande) och Siktdjup (Dålig) med mätdata från en station (K3-V) i vattenförekomsten.

Påverkansanalysen för förvaltningscykel 3 visar på betydande påverkan från jordbruk, med risk för sänkt status för totalkväve och totalfosfor. Andra påverkanstyper som ger risk för miljöproblemet övergödning är enskilda avlopp och näringsämnesbelastning från omgivande vatten.

Bockskärs skärgård

Ekologisk status i förvaltningscykel 2 (beslutad) är bedömd som Måttlig. Utslagsgivande kvalitetsfaktor är Näringsämnen (Måttlig). Bedömningen är en expertbedömning med extrapolering av mätdata från andra vattenförekomster.

Ekologisk status i förvaltningscykel 3 (ej beslutad) är bedömd som Måttlig med hög tillförlitlighet. Bedömningen baseras på Växtplankton (Klorofyll a, Måttlig) och Näringsämnen (Otillfredsställande). Bedömningarna av kvalitetsfaktorerna är

expertbedömningar med extrapolering av mätdata från andra vattenförekomster. För Klorofyll a har även satellitdata använts.

Påverkansanalysen för förvaltningscykel 3 visar på betydande påverkan från jordbruk, med risk för sänkt status för totalkväve och totalfosfor. I vattenförekomsten finns även betydande påverkan av näringsämnesbelastning från omgivande vatten.

Åtgärdsbehov

Baserat på ekologisk status i förvaltningscykel 2 beräknade Vattenmyndigheten att belastningen av näringsämnen från landbaserade källor till vattenförekomsten S n Kalmarsund behöver minska med 1359 kg fosfor och 26 973 kg kväve, för att uppnå God ekologisk status. Motsvarande behov för Bockskärs skärgård är 656 kg fosfor. För förvaltningscykel 3 har åtgärdsbehoven ännu inte beräknats, men då den preliminära statusklassningen för cykel 3 inte visar på någon förbättring av ekologisk status kvarstår behov av minskning av näringsämnesbelastning.

Bengt-Erik och Susanne Widell, har i yttrande anfört bl. a. följande.

Fastigheten Nyttorp 3:8, där Bengt-Erik och Susanne Widell bor, ligger ca 500 meter från Bröttorp 1:1 utefter den enskilda vägen. Det är i dagsläget en olägenhet med lukt av ammoniak från den befintliga grisproduktionen vilket godtogs när fastigheten köptes 2009. Kommer det ske en utökning till 5 000 grisar kommer det bli en oacceptabel olägenhet avseende boendemiljön. Det finns även en oro för att trafiken med transport av gödsel och urin ska öka på den lilla enskilda vägen. Det är redan nu svårigheter att sitta ute och äta och lukten tränger in i huset. En utbyggnad kommer innebära att marknadsvärdet för fastigheten sänks. Det föreslås att utökningen istället sker på sökandens andra arealer som inte ligger lika nära permanent bebyggelse. Ur miljösynpunkt bör detta vara en bättre lösning med avseende på kortare transporter till biogasanläggningen i Läckeby.

Åsa och Clas Wykman, har i yttrande anfört bl. a. följande.

Omfattningen av fastigheten Bröttorp 1:1 ifrågasätts då hela gården är på 38 ha. Den redovisade arealen är 66,5 ha. Tidigare markägare planterade gran på en del av åkermarken så frågan är hur stor spridningsarealen är.

Ammoniakavgången upplevs redan som störande idag och de ifrågasätter hur det kommer att åtgärdas i framtiden. Lukt från ventilation och grönfärgning av ytor utomhus är olägenheter som talar sitt tydliga språk.

Ett förändrat klimat, med mindre nederbörd, kommer att få katastrofala följder för vattenförsörjningen i området. En större produktion kommer att kräva större uttag av vatten med risk för att enskilda brunnar sinar. Även allmänna intressen, såsom skogen, kommer att påverkas.

Anläggningen bör placeras där spridningsarealen har som störst omfattning vilket ger kortare transportväg till biogasanläggningen och gynnar miljön. Vid en utbyggnad kommer knappast buller från anläggningen, torkfläktar och transporter att minska. Alternativ 1 hamnar visserligen något längre från vår fastighetsgräns, men eftersom antalet grisar mer än fördubblas kommer det bli oförminskade olägenheter av lukt och ökade transporter.

Klagomål på verksamheten har tidigare framförts både på förra och nuvarande verksamhetsutövare.

Det är stor risk för värdeminskning på fastigheter som gränsar till Bröttorp 1:1.

Åtgärder på befintligt ventilationssystem och störande buller bör först genomföras. Nybyggnationen bör ske på en lämpligare plats. Den verksamhet som vi planerar såsom gårdsbageri kombinerat med bed and breakfast kommer att försvåras om nuvarande luktolägenheter inte åtgärdas.

Trafikverket

Sökande har nu redovisat förväntad utökning av externa transporter för verksamheten. Trafikverket har inga synpunkter på ansökan. Sökande bör dock så långt som möjligt sörja för att externa godstransport sker med lastbil istället för med traktor. Om godstransporterna till och från verksamheten sker med lastbil minskar risken för upphinnandeolyckor i jämförelse med om transporterna sker med traktor.

Sökandens synpunkter

Sökanden har lämnat följande synpunkter över inkomna yttranden i ärendet.

Samhällsbyggnadsnämnden i Kalmar kommun

I miljökonsekvensbeskrivningen har olika åtgärder för begränsning av ammoniakutsläpp redovisats. Den planerade gödselkyllningen kommer att minska ammoniakavgången med 30 – 40 %.

Utredning om den låga fosforbindningsförmågan är inte meningsfullt. Jordens bindningsförmåga beror på dess egenskaper och geologin, bland annat järn- och aluminiumhalt vilket inte är påverkbart.

Familjerna Widell och Wykman

Sökanden har, i personliga samtal, aldrig upplevt att klagomål från närboende har gällt hans specifika verksamhet utan gällde allmänt mot storskaligt lantbruk. Småskaliga gårdar har dock tyvärr ingen chans att överleva under de ekonomiska förutsättningar som råder i Sverige och EU, vilket många gårdar som avvecklar sin verksamhet kan vittna om.

Gödseltransporter som nämns i båda breven kommer inte från Daniels produktion utan från en ekologisk mjölkgård som mellanlagrar sin gödsel i sökandens gödselbehållare, vilket även gäller för gödselspridning i området. Daniel har bara 4 ha i närheten, vilket gör 4 x 25 m³, dvs. fyra gödseltransporter om året. Från och med i år har ett arrende på 15 ha tillkommit, vilket medför att det i framtiden kommer att bli 19 transporter från gårdens gödselproduktion (efter rötningen). Ökade transporter, på grund av utökad produktion, kommer inte att passera förbi de berörda husen.

Tillgång till vatten i Kåremo är bra. För att bidra till bättre vattenhushållning i området håller kommunen och sökanden på att utreda anläggning av en våtmark på 0,5–1 ha (som inte tidigare redovisats) för att stanna upp vattnet och göra miljönytta.

I övrigt har sökanden inget att erinra.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen anser att miljökonsekvensbeskrivningen, som bifogats ansökan, i allt väsentligt uppfyller kraven enligt 6 kap. MB med hänsyn till verksamhetens art och omfattning.

Statusrapport

Miljöprövningsdelegationen bedömer utifrån sökandes redovisning att risken är liten för att verksamheten medför föroreningsskada inom det område där verksamheten avses bedrivas och att det därför inte krävs en statusrapport enligt 1 kap. 23 § industriutsläppsförordningen.

Tillåtlighet

Miljöbalkens mål

Av 1 kap. 1 § MB framgår att bestämmelserna syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Val av plats och planförhållanden

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap. 6 § MB väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vidare framgår att tillstånd inte får ges i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser.

I Boverkets numera upphävda allmänna råd (1995:5) fanns rekommendationer på ett skyddsavstånd på 500 meter till djurhållande verksamheter. Enligt Boverkets Rapport 2011:6, Vägledning för planering för och invid djurhållning är dessa skyddsavstånd borttagna och numer finns inga rekommenderade skyddsavstånd. För att förhindra olägenheter bör tillräckliga skyddsåtgärder vidtas vilket ska bedömas från fall till fall. Boverket anser dock att på landsbygden bör djurhållning och dess omgivningspåverkan i högre grad accepteras.

Den befintlig verksamheten är lokaliserad på fastigheten Bröttorp 1:1 nordost om Kåremo, ca 250 meter öster om E 22:an. Inom ett avstånd på 500 meter finns fem bostadshus varav de närmaste ligger drygt 80 meter från befintliga stall. De två närmaste husen ägs av sökanden. Cirka 500 meter i den förhärskande vindriktningen ligger en bostadsfastighet.

Sökandens huvudlokalisering är direkt väster om de befintliga stallen i skogsmark. Det är stora nivåskillnader på platsen vilket kräver mycket schaktning. Den alternativa lokaliseringen är nordost om befintlig verksamhet på åkermark. Förutom stallbyggnader kommer en väg att byggas västerut som ansluter till den befintliga vägen som leder till E 22:an. Några nya gödselbehållare är inte planerade vid verksamheten. Den utökade lagringskapaciteten i form av två nya gödselbehållare med tak kommer att byggas på strategiska ställen vid spridningsarealen väster om Rockneby.

De störningar som främst uppstår i djurhållande verksamhet är lukt samt buller från fläktar och transporter. Det har inkommit yttrande från närboende som uttrycker oro över de störningar som en utökad produktion kan innebära.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att verksamheten har funnits länge på platsen och att det är svårt att helt eliminera luktolägenheter från djurstallar. Sökanden har åtagit sig åtgärder i det nya stallet, bland annat gödselkylning. Dessutom kommer befintliga stall att byggas om och installera ny teknik såsom tystgående fläktar. Ljuddämpade traktorer används i verksamheten.

Verksamheten ligger knappt 300 meter från E 22 och transporter till och från verksamheten passerar de två husen som ägs av sökanden. Idag sker transporter med

traktor vilket till viss del kommer att ersättas med lastbilstransporter. Det minskar störningar och risker i vägtrafiken. Dessutom kommer en ny väg att anläggas västerut till E:22, vilket kommer att bidra till färre transporter förbi de närmast belägna husen.

Nya gödselbehållare ska lokaliseras till spridningsarealen väster om Rockneby. Eftersom dessa kommer att lagra rötad gödsel och förses med tak bedömer miljöprövningsdelegationen att störningar av lukt kommer att vara begränsade. Miljöprövningsdelegationen har dessutom föreskrivit villkor om skyddsåtgärder vid bland annat gödselspridning för att minimera luktolägenheterna och ammoniakavgång.

Under förutsättning att de åtgärder som sökanden redovisat i ansökan genomförs och att föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs bedömer miljöprövningsdelegationen att verksamheten bör kunna bedrivas utan oacceptabla störningar för närboende.

Den nu föreslagna anläggningen ligger på en fastighet som varken omfattas detaljplan eller områdesbestämmelser. I den aktuella översiktsplanen anges ”En sammanhängande bebyggelse får inte utvecklas längs hela kusten, utan gröna kilar ska nå Kalmarsund. Huvudstrukturen i Möres fingerlandskap bör alltid respekteras.”

Miljöprövningsdelegationen finner att verksamheten är en del av dessa gröna kilar i landskapet och att den är förenlig med den kommunala översiktsplanen.

Hushållningsbestämmelser (riksintressen)

Grundläggande och särskilda bestämmelser i 3 och 4 kap. MB om hushållning av mark och vatten är tillämpliga vilket innebär att verksamheten eller åtgärden ska gå att förena med en från allmän synpunkt god användning av mark- och vattenresurser.

Åkermark utgör inget riksintresse men är av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § MB. Bestämmelsen anger att ”Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.”

Sökanden vill i första hand bygga det nya stallet i skogsmark väster om befintliga stall. Den alternativa lokaliseringen är på åkermark. Ur störningssynpunkt för de närmast boende är skillnaden mellan alternativen troligtvis marginell. Eftersom jordbruksmark är skyddad anser miljöprövningsdelegationen att byggnation företrädesvis bör ske på annat ägoslag och i detta fall i skogsmark.

E 22 är ett riksintresse för kommunikation och det råder byggnadsförbud 50 meter från vägen. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att både stallbyggnad och väg ligger

utanför det utpekade området och bedömer därmed att byggnationen inte står strid med riksintresset.

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten är förenlig med hushållningsbestämmelserna. och att verksamheten inte innebär någon skada på riksintresset.

Miljö kvalitetsnormer

En myndighet eller en kommun får enligt 5 kap. 4 § MB inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljö kvalitetsnorm.

Verksamheten riskerar att påverka ett antal vattenförekomster med fastställda miljö kvalitetsnormer enligt vattenförvaltningen. Dessa är vattendragen Ryssbyån, Torsbäcken, och Åbyån, samt kustvattnen S n Kalmarsund och Bockskärs skärgård.

Länsstyrelsen har i sitt yttrande påpekat att verksamheten utan villkor för fosforgivor och krav på skyddsåtgärder, har en sådan negativ påverkan att miljö kvalitetsnormerna kan komma att riskeras i kustvattenförekomsterna S n Kalmarsund och Bockskärs skärgård. På ett liknande sätt har länsstyrelsen uttryckt att villkor bör ställas för att minimera risken för ett ökat läckage till sötvattendragen.

Miljöprövningsdelegationen gör följande bedömning. Givet det underlag som är tillgängligt i klassningen av vattenförekomsterna och att utsläppets karaktär är diffust, går det endast att göra en relativt översiktlig bedömning av om åtgärderna bedöms vara tillräckliga. Sökanden har emellertid åtagit sig och vidtagit en rad åtgärder för att motverka påverkan på vattenförekomsterna, varav vissa fastställts i villkor. Anläggande av skyddszoner samt våtmark, restriktioner för fosforgivan samt optimering av näringsinnehållet i fodret är exempel på sådana åtgärder. Miljöprövningsdelegationen anser att de åtaganden och föreskrifter som framgår av ansökan och detta tillstånd är tillräckligt för att verksamheten enligt vad som följer av 5 kap. MB inte på ett otillåtet ska försämra vattenmiljön eller äventyra uppnåendet av en miljö kvalitetsnorm.

Utsläpp till vatten

Den sannolikt största miljöbelastningen som ansökt verksamhet medför är diffusa utsläpp av främst fosfor men även kväve till omkringliggande vattenmiljöer.

Provtagningar av näringsämnen och diverse kemiska parametrar i jord på gårdens spridningsarealer visar på höga fosforhalter och en hög markkemisk så kallad fosformättnadsgrad. Inom vissa delområden av spridningsarealen är detta enligt sökande hänförligt till annan historisk verksamhet som gödslat upp markerna till förhållandevis mycket höga nivåer. Den höga fosforhalten i kombination med hög fosformättnadsgrad innebär ökad risk för fosforförluster till omkringliggande vatten. Provtagning som sökanden utfört relativt nyligen visar att halterna i matjorden på vissa håll är så höga att fosfor även börjat anrikas i alven, vilket ytterligare ökar risken för fosforutlakning. Nästan en fjärdedel av alvproverna indikerar fosforklass V. En låg halt av järn- och aluminium i marken innebär en högre risk för fosforutlakning. Sökandens åkermark visar på en stor variation i det avseendet.

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten måste bedrivas så att det åtminstone inte anrikas mer fosfor i marken för att skydda omkringliggande vatten. Helst ska mängden gå ner med tiden. Sökandens skördenivåer visar att bördigheten är god och att det finns möjlighet till stor bortförsel av fosfor genom höga skördar. I Jordbruksverkets *Rekommendationer för gödsling och kalkning 2020* anges att en spannmålsskörd på 6 ton per ha fodervete bortför 19 kg fosfor per hektar. Sökanden har redovisat normalskördar av spannmål på 7 (rågvete) och 9 (fodervete) ton per hektar vilket ger högre fosforbortförsel.

Utöver den fosfor som förs bort med skörden påverkas nettotillförseln av hur mycket gödselmedel som tillförs markerna, i detta fall rötrest som återförs till gården efter biogasproduktion. En viss mängd gödsel måste alltid tillföras trots stora fosforförråd i marken, eftersom det annars skulle uppstå brist på andra ämnen. Enligt praxis är 15 kg per hektar och år en lämplig mängd att tillföra marker i fosforklass V, se bland annat Mark- och miljööverdomstolens dom den 23 januari 2014, M 6081–13. Mark- och miljööverdomstolen bedömde i dom den 13 juni 2017 mål nr M 7490-16 att gödsling med 15 kg fosfor per hektar och år endast kunde tillåtas under förutsättning att fosformättnadsgraden var låg och fosforbindningskapaciteten hög.

Utredningen i detta ärende visar att en inte obetydlig del av markerna har en fosforhalt som ligger långt över gränsen för fosforklass V. Även om sökanden inte har provtagit alven i den utsträckning som miljöprövningsdelegationen har begärt kan ett samband mellan hög fosforhalt i matjorden och hög fosforhalt i alven konstateras. I kombination med de åtgärder som redan har vidtagits och som sökande åtagit sig bedömer miljöprövningsdelegationen att en begränsning av fosforgiven till 15 kg fosfor per hektar och år är lämplig på markerna i fosforklass V. På de marker där dessutom fosformättnadsgraden är hög anser miljöprövningsdelegationen dock att gödslingen bör

begränsas ytterligare. Miljöprövningsdelegationen anser att det redan i villkoret måste klargöras vad som avses med hög fosformättnadsgrad. Marker som har en fosformättnadsgrad från 30 procent och uppåt bör anses ha en så hög fosformättnadsgrad att det finns anledning att begränsa fosforgödslingen ytterligare, jmf SLU:s skrift Fakta jordbruk, nr 4 2006, där intervallet 27–42 ansågs utgöra en hög fosformättnadsgrad. Med anledning av de åtgärder som sökanden har vidtagit i syfte att begränsa fosforläckaget bedömer miljöprövningsdelegationen att det inte finns skäl att förbjuda fosforgödsling helt på dessa marker utan en begränsning till 10 kg fosfor per ha och år bör vara tillräcklig för att minska risken för fosforläckage. Sökanden har inte genom exempelvis ytterligare provtagning av alven visat att fosforgödsling kan ske i större utsträckning utan risk för oacceptabelt fosforläckage. Eftersom sökanden har uppgett att han har möjlighet att välja hur mycket rötrest han tar emot kan villkoret föreskrivas utan att sökanden behöver införskaffa ytterligare spridningsareal. Miljöprövningsdelegationen bedömer mot bakgrund av ovanstående att det inte kan anses orimligt att föreskriva ett sådant villkor.

Även kvävet har viktig roll eftersom avrinning till kustvattnet sker utan någon större retention. Kväveläckage till kustvatten orsakar algblooming under våren och efterföljande frisläppning av fosfor från bottensediment som efterhand når ytvattnet och ger förutsättningar för de många gånger omfattande blomningarna av cyanobakterier som förekommer sommartid i Kalmarsund. Sökanden genomför en rad åtgärder som bidrar till minskad kväveutlakning såsom optimering av proteinhalten i foder, odling av fånggrödor, anläggande av en stor våtmark, minimerad jordbearbetning, samt långliggande vall i området kring Kåremo.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökandens åtaganden i kombination med det föreskrivs i tillståndet innebär att verksamhetens utsläpp till omkringliggande vattendrag och kustvatten kan ske i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna.

Ammoniakutsläpp till luft

Sveriges utsläpp av ammoniak överstiger idag landets maximala utsläpp enligt det så kallade takdirektivet inom EU. Under 2015 var totala utsläppen av ammoniak i länet 4 750 ton. Nya mål som utgår från FN:s konvention om långväga transporterade luftföroreningar innebär att utsläppen från Sverige ska minska med 15 procent mellan åren 2005 och 2020. Det innebär att länets utsläpp år 2020 högst får uppgå till 3 900 ton. Vi ser idag ingen tendens till att utsläppen minskar i länet.

Verksamheten i Bröttorp ligger ca 3 km från Kalmarsund. Ammoniak som deponeras på marken tas till största delen upp av växtligheten, men kan påverka ekosystem i känsliga

biotoper genom övergödning och försurning. Ammoniak som deponeras i kustvattnet bidrar till övergödning.

Det nuvarande ammoniakutsläppet från sökandens verksamhet är drygt 6 700 kg per år. Den ansökta verksamheten kommer att öka ammoniakutsläppen till 14 250 kg per år vilket är en ökning på ca 7 500 kg.

En stor källa till att ammoniak bildas är när djur överutfodras med protein. Genom optimering av proteinhalter i foderstaterna kan inte bara kväveförlusterna minska utan även import av fodermedel. Sökanden tillämpar fas- och blötutfodring vilket bidrar till effektiv produktion med bra foderutnyttjande.

En stor del av förlusterna sker från stallet. Jordbruksverkets beräkningsprogram tar ingen hänsyn till de ammoniakbegränsande åtgärder som sökanden har åtagit sig t ex gödselkylning. Enligt SLU:s rapport ”Byggnadstekniska åtgärder för lägre ammoniakemission från djurstallar” kan kylslingor i gödselkanalen och värmepump reducera ammoniakemissioner med mellan 30 % till nästan 50 % beroende på om gödseln kyls med ned med 2° till 5°C. Åtgärden är beprövad och miljöprövningsdelegationen bedömer att den bör genomföras i det nya stallet.

Sökanden genomför även andra åtgärder i stallen och som rekommenderas i ovannämnda rapport såsom tätt utgödslingssystem, ventilation av senaste teknik och god tillgång på strömedel. Vid lagring av flytgödsel, urin och rötrest är täta tak eller flytande tak effektiva för att minska ammoniakavgången vilket numer är praxis. Minskningen beräknas vara 90–95 procent. Rötningen medför att rötresten får egenskaper som ökar risken för ammoniakavgång och täta tak bör vara särskilt angeläget vid lagring av rötrest. Villkoret ska omfatta nya gödselbehållare. För befintliga behållare föreskrivs om att svämtäcke ska anläggas i samma syfte.

Miljöprövningsdelegationen bedömer också att snabb nedbrukning av rötresten (där det är möjligt), användning av släpslangar och spridning vid optimal tidpunkt är viktiga åtgärder.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökanden vidtar en hel rad åtgärder både i stall, under lagring och vid spridningen vilket sammantaget gör att utsläppen av ammoniak inte bedöms öka i så stor omfattning som beräkningarna visar. Utsläppen från verksamheten kan därmed godtas.

Miljökvalitetsmål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Målsättningen går därmed hand i hand med miljöbalkens syfte.

Verksamheten berör många miljökvalitetsmål på olika sätt. De nationella miljömål som främst berörs är *Ingen övergödning*, *Hav i balans*, *Bara naturlig försurning*, *Ett öppet odlingslandskap*, *Giftfri miljö* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Gödselbaserad biogasproduktion bidrar till dubbel klimatnytta genom minskad metanavgång vid gödsellagring och ersättning av fossila bränslen. Som en del i att uppnå miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* ingår, i den regionala satsningen, att länet ska bli en fossilbränslefri region till 2030. Verksamhetens delaktighet i produktion av fordonsgas är en viktig pusselbit för att uppnå detta mål. Verksamheten bidrar med sitt brukande av åkermark till miljömålet *Ett öppet odlingslandskap* och produktion av lokalt producerad mat.

Förutsatt att verksamheten inriktas mot att så långt som möjligt begränsa kväve- och fosforförluster från verksamheten, buller och lukt anser Miljöprövningsdelegationen att verksamheten och anläggningen inte motverkar en utveckling mot att miljömålen ska kunna uppnås på sikt.

Sammanfattande tillåtlighetsbedömning

Sammantaget bedömer miljöprövningsdelegationen att den föreslagna platsen för verksamheten kan accepteras och verksamheten bedöms tillätlig under förutsättning att de åtgärder som sökanden redovisat i ansökan genomförs och föreskrivna skyddsåtgärder i detta beslut följs.

Motivering av villkor

Vid tillståndsprövning ska de förpliktelser som följer av miljöbalkens allmänna hänsynsregler i 2 kap. följas och utifrån dessa regler kan tillståndsmyndigheten fastställa villkor för verksamheten vid prövning.

Allmänna villkoret

Villkor 1. Allmänna villkoret innebär att sökanden är skyldigt att följa vad som uppgivits i ansökan och vad man i övrigt åtagit sig i ärendet om inget annat sägs i detta beslut. Formuleringen är i enlighet med nuvarande praxis och innebär att ansökans innehåll och

övriga åtaganden från sökandens sida får samma juridiska status som övriga villkor i detta beslut.

Utfodring och stallar

Villkor 2. Villkorets syfte är att bidra till en ökad fodereffektivitet. Det leder till mindre växthusgasförluster och näringsläckage genom att innehållet av kväve och fosfor sänks i gödseln. Genom kontinuerlig foderoptimering undviks överutfodring. Tillsättning av fytas i foder förbättrar djurens fosforupptag vilket leder till att fosforinnehållet i fodret kan minskas. Med fasutfodring anpassas behovet av protein till djurens olika tillväxtfaser vilket minskar risken för överskottutfodring av främst protein. Hushållning med fosfor och kväve är i enlighet med hushållningsprincipen enl. 2 kap. 5 § MB.

Villkor 3. Kylning av gödsel i gödselrännor planeras i det nya stallet. Enligt SLU:s rapport 2009:12, ”Byggnadstekniska åtgärder för lägre ammoniakemission från djurstallar”, minskar utsläppen med 30–50 %. Eftersom tekniken är beprövad och enligt vad miljöprövningsdelegationen erfar kostnadseffektiv i förhållande till miljönyttan finns det skäl att föreskriva om villkor för detta. Miljöprövningsdelegationen bedömer även att det är lämpligt att kräva att värmen som bortförs från gödseln nyttiggörs genom någon typ av energiåtervinning.

Gödsellagring

Villkor 4. Villkoret avser att minska ammoniakutsläpp och luktolägenheter från flytgödsel eller rötrest och går i linje med sökandens eget åtagande. Villkoret är särskilt angeläget när rötrest ska lagras eftersom den har ett högre pH-värde vilket ökar risken för att ammoniumkväve förloras som ammoniak. Ett tättslutande tak eller en tät flytande täckning kan minska förlusterna med upp till 90–95 %.

Gödselspridning.

Villkor 5. Sökanden har i dagsläget egen och arrenderad areal för spridning av stallgödsel eller rötrest. Eftersom spridningsarealen kan vara föränderlig över tid och därför föreskrivs villkoret så att tillsynsmyndigheten hela tiden har aktuell information.

Villkor 6. Villkoret är i enlighet med sökandens förslag. Det syftar till att anpassa gödningen till den förväntade skördenivån med anpassning till olika parametrar såsom jordens växtnäringsstatus, rötrestgiva och mullhalt.

Villkor 7. Villkoret föreskrivs för att begränsa gödning på marker med hög fosforklass i syfte att minska fosforförluster från verksamheten till främst omgivande vattendrag och

kustvatten och motverka eutrofiering. För ytterligare motivering se under rubrik ”miljökvalitetsnormer och utsläpp till vatten”.

Villkor 8. Det är väl bekräftat genom utlagningsförsök att höstgödsling till höstsäd med gödsel som innehåller höga halter av lösligt kväve, ger stora förluster av framförallt kväve, men även fosfor. Beträffande höstsäd är kväveupptaget under hösten litet och motsvarar ofta inte ens det kväve som frigörs då marken bearbetas inför höstsådd. Se Jordbruksverkets rapport 2008:31. Med hänsyn till att extrema väderförhållanden kan försvåra verksamhetens bedrivande bör tillsynsmyndigheten bemyndigas att, under vissa förutsättningar, medge undantag från villkoret,

Villkor 9. Villkoret är i enlighet med sökandens förslag. Syftet med villkoret är att minska både ammoniakavgång och luktolägenheter.

Villkor 10. Till en av de mest effektiva åtgärder som rekommenderas vid spridning av stallgödsel eller rötrest för att motverka ammoniakavgång till luft hör snabb nedbrukning.

Villkor 11. Villkoret syftar till att begränsa ammoniakavgång vid spridning, men även att minska den lukt som gödselhanteringen kan medföra.

Villkor 12. Villkoret syftar till att begränsa luktolägenheter för boende intill spridningsarealer vid spridning av flytgödsel. Rötresten bedöms inte kunna orsaka olägenhet då den luktar mindre. Med hänsyn till att extrema väderförhållanden kan försvåra verksamhetens bedrivande bör tillsynsmyndigheten bemyndigas att, under vissa förutsättningar, medge undantag från villkoret,

Skydd för yt- och grundvatten

Villkor 13 och 14. Villkoren syftar till att minimera de risker som verksamheten medför vad avser förorening av yt- och grundvatten eller enskilda vattentäkter.

Markkartering och andra beräkningar

Villkor 15. Syftet med villkoret är att skaffa kunskap om jorden växtnäringsinnehåll för möjlighet till anpassad gödsling på skiftesnivå. Markkartering ska därför ske regelbundet, med högst sju års mellanrum. Att det föreskrivs om ett förhållandevis kort tidsintervall beror på de mycket höga fosforhalter som uppmätts i vissa av de spridningsarealer som ingår i ansökan.

De parametrar som omfattas av villkoret kan användas för att uppskatta mängden löst fosfor i marklösningen. Beräkning av sorptionskapacitet och fosformättnadsgrad är

ytterligare verktyg, förutom mängden löslig fosfor (P-AL), för att bedöma risken för fosforläckage.

Villkor 16. Växtnäringsbalans är ett verktyg för att följa upp och få kännedom om växtnäringsflödena till och från verksamheten, något som är avgörande för verksamhetens huvudsakliga miljöpåverkan.

Skyddszoner

Villkor 17. Att anlägga och underhålla ständigt bevuxna skyddszoner längs öppna diken och vattendrag är en åtgärd som ur många aspekter har en positiv inverkan på vattenmiljön och dess omgivning. Det minskar risken för fosforförluster i form av ytvavrinning och erosion. Genom att hålla ett skyddsavstånd vid spridning av växtskyddsmedel och gödselmedel minskar risken att en viss del hamnar direkt i vattnet.

Med vattendrag avses i villkoret vattendrag som ständigt eller under en stor del av året är vattenförande såsom bäckar, åar och kanaler samt småvatten eller våtmarker som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, översilningsmarker, källkällor, mörkelgravar och dammar. Med öppna diken avses i villkoret diken för dränering som är vattenförande under någon del av året och som inte är täckta.

Sökanden har bedömt var det finns områden med högre risk för fosforförluster och markerat detta på karta. På dessa områden har sökanden åtagit sig att anlägga bredare skyddszoner än 6 meter. Det område intill Snärjebäcken som sökanden avser att lägga i permanent träda ingår också i detta fall som en anpassad skyddszon.

Buller

Villkor 18. Kraven är i enlighet med de riktvärden som anges i Naturvårdsverkets rapport 6538, Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, april 2015 och gällande praxis.

Kemikalier och farligt avfall

Villkor 19. Villkoret syftar till att säkerställa att kemiska produkter och farligt avfall hanteras så att spridning ut i omgivningarna inte sker.

Kontroll

Villkor 20. Bestämmelsen i 22 kap. 25 § MB förutsätter att kontrollen kan genomföras med en kombination av metoder såsom mätningar, besiktningar, indirekta mätningar och

driftkontroll. Av kontrollprogrammet ska bl.a. mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod framgå. Vidare bör det av kontrollprogrammet framgå om periodiska undersökningar ska genomföras och i så fall med vilken frekvens de ska genomföras och vad de ska omfatta. Kontrollprogrammet bör upprättas i samråd med tillsynsmyndigheten och ska fortlöpande revideras vid behov.

Villkor 21. Med besiktning avses en teknisk genomgång och granskning från miljösynpunkt av en anläggning som bedriver miljöfarlig verksamhet. Den periodiska besiktningen eller förstagångsbesiktningen ska ge underlag för tillsynsmyndighetens bedömning av om anläggningen drivs och underhålls optimalt från miljöskyddssynpunkt, i enlighet med gällande tillstånd och villkor.

Delegering till tillsynsmyndighet att fastställa villkor

Enligt 22 kap. 25 § tredje stycket MB får miljöprövningsdelegationen överlåta åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor av mindre betydelse.

Olägenheter vid gödselspridning (villkor 11)

Om mer detaljerade föreskrifter skulle behövas för att motverka olägenhet vid gödselspridning får tillsynsmyndigheten besluta om sådana villkor.

Igångsättningsmedgivande

Då miljöprövningsdelegationen meddelar slutligt beslut saknas skäl att särskilt ta ställning till frågan om igångsättningsmedgivande.

Tid för igångsättning

Sökanden har yrkat att tiden för inom vilken tillståndet får tas i anspråk ska bestämmas till fem år. Miljöprövningsdelegationen har beslutat att fastställa tiden för igångsättning av verksamheten till fem år och ser inget behov av att även reglera tiden när tillståndet ska ha tagits i anspråk.

Verkställighet

Miljöbalkens möjlighet att meddela verkställighetsförordnande (22 kap. 26 § MB), dvs att tillståndsbeslutet ska gälla utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft, ska tillämpas restriktivt och endast om motstående intressen är små eller saknas. Ett verkställighetsförordnande är ett undantag från huvudregeln om att ett beslut ska vinna laga kraft för att få tas i anspråk. Det ankommer därför på sökanden att visa på konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande och ange vilka nackdelar som är förknippade med att tillståndet inte får tas i anspråk omedelbart (se NJA 2012 s. 623). Sökanden har som skäl för att verkställighet ska medges angett att samarbete sker med en smågrisuppfödare

vilket innebär att mottagande av alla smågrisar sker när de är klara för leverans. Trots att tillståndsprocessen har påbörjats i god tid, finns det små marginaler. Ett verkställighetsförordnande skulle därför vara till stor hjälp för att vinna tid. Detta skäl är enligt miljöprövningsdelegationen inte godtagbart och det har även framkommit synpunkter som tyder på att det finns motstående intressen. I detta fall finns därför inga skäl som motiverar ett avsteg från huvudregeln. Miljöprövningsdelegationen bedömer mot bakgrund av detta att yrkandet om verkställighetsförordnande ska avslås.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen har prövat verksamheten utifrån miljöbalkens mål och allmänna hänsynsregler samt med hänsyn till rådande miljökvalitetsnormer och de miljökvalitetsmål riksdagen fastställt. Mot bakgrund av de åtaganden Sökanden gjort och de villkor som föreskrivs för verksamheten bedömer miljöprövningsdelegationen att tillstånd kan lämnas för verksamheten.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län. I beslutet deltog ordförande Lina Bladfors och miljösekreterare Peter Pallin. Föredragande har varit miljöskyddshandläggare Ann-Charlotte Olsson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Information om hur Länsstyrelsen Kalmar län behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd

Bilagor

1. Situationsplan över verksamheten
2. Kungörelsedelgivning och hur man överklagar
3. Kungörelse

Kopia

Naturvårdsverket, e-post

Havs- och Vattenmyndigheten, e-post

Jordbruksverket, e-post

Aktförvararen, Kalmar kommun, e-post

Tillsynsmyndigheten, Samhällsbyggnadsnämnden, Kalmar kommun, e-post

Susanne och Bengt-Erik Widell, e-post

Åsa och Clas Wykman, Högsås Nyttorp 109, 395 95 Rockneby

Beate Leggedör, Agri-kultur, e-post

Miljöenheten, e-post

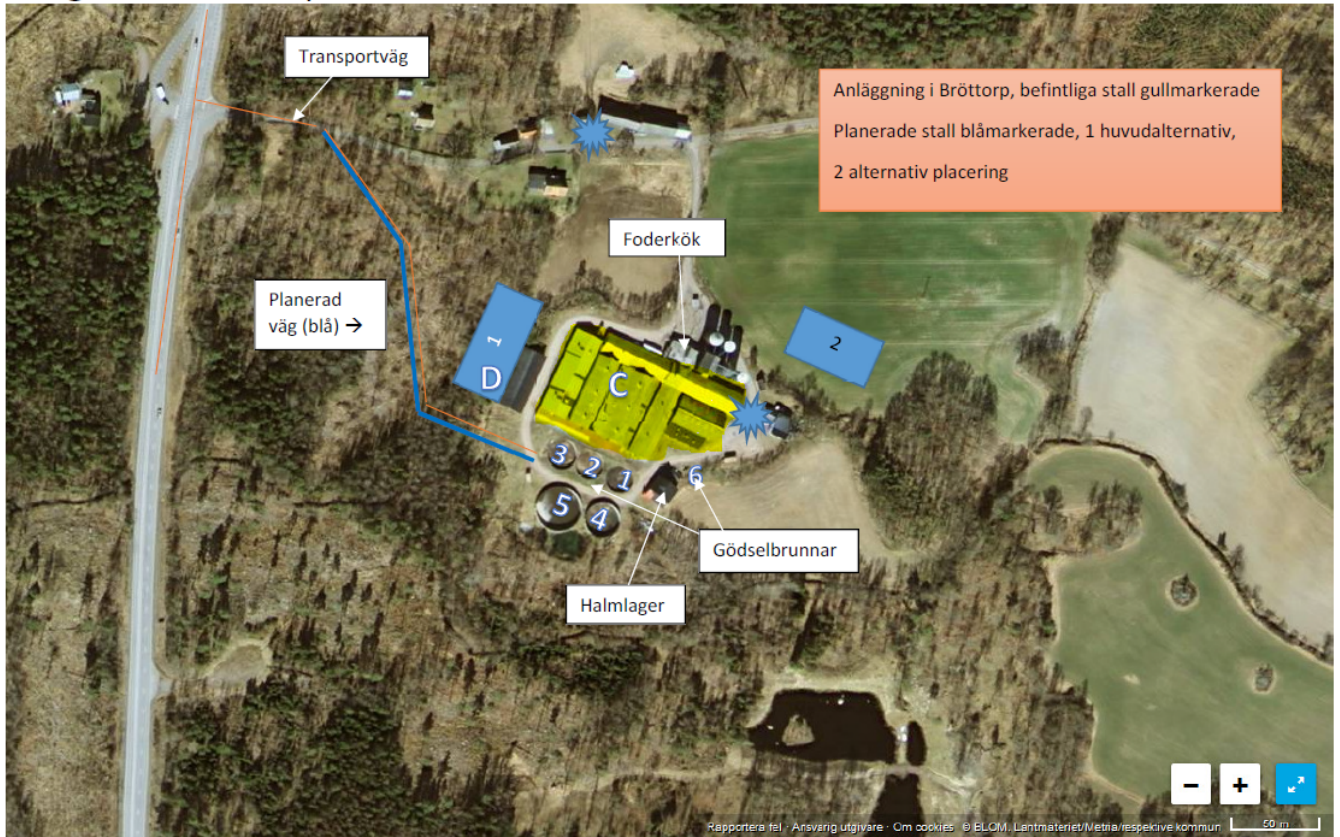

Bilaga 4 situationsplan

Gödselbrunnar 1-12

Stall A-D

Vattentäcker

Bröttorp – Kåremo 1, huvudalternativet
2, alternativ placering
gul färg: befintliga stall

UPPLYSNING OM KUNGÖRELSEDELGIVNING

Miljöprövningsdelegationen förordnar enligt 49 § delgivningslagen att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelseannons införs i Barometern med Oskarshamns-Tidningen och Post & Inrikes Tidningar. Beslutet hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar, samt hos aktförvararen, Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A, 391 26 KALMAR.

Delgivning anses ha skett när två veckor har förflutit från datum för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom tio dagar införs i ovannämnda tidningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR BESLUTET

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö. Observera att överklagande skickas till Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Kalmar län, 391 86 KALMAR eller per e-post till kalmar@lansstyrelsen.se. Miljöprövningsdelegationen prövar om överklagande inkommit i rätt tid innan den skickas vidare till domstolen.

Överklagande ska innehålla

- diarienummer för beslutet som överklagas,
- vad som anförs mot beslutet och på vilket sätt det bör ändras,
- kontaktuppgifter så att eventuell kommunikation i ärendet kan ske effektivt.

Ombud

Om frågan hanteras via ombud ska en fullmakt för detta bifogas överklagandet.

Ytterligare upplysningar

Vid frågor, kontakta gärna som den som varit föredragande i beslutet via länsstyrelsens växel på telefonnummer 010-223 80 00.

Överklagande ska vara Miljöprövningsdelegationen tillhanda senast den **26 maj 2020**.
Ange dnr 551-9871-17.

Länsstyrelsen
Kalmar län

Miljöprövningsdelegationen

Miljöfarlig verksamhet, beslut

Daniel Henrixon, har fått tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till befintlig och utökad grisproduktion på fastigheten Bröttorp 1:1 m fl i Kalmar kommun. Tillståndet som är förenat med villkor medger en maximal djurhållning med 500 djurenheter (5000 platser för grisar).

Beslutet som är förenat med villkor hålls tillgängligt hos Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Kalmar län, Regeringsgatan 1 i Kalmar och hos aktförvararen vid Samhällsbyggnadskontoret, Storgatan 35 A i Kalmar.

Beslutet kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö genom skrivelse som lämnas till Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Kalmar Län, 391 86 Kalmar eller skickas till kalmar@lansstyrelsen.se. Ange dnr 551-9871-17. Delegationen måste ha fått skrivelsen senast 26 maj 2020.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.